

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

22 octombrie 2015 *

„Trimitere preliminară — Spațiul de libertate, securitate și justiție — Cooperare judiciară în materie civilă — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Articolul 1 — Domeniu de aplicare — Plângere cu constituire de parte civilă — Articolul 27 — Litispendență — Cerere formulată în fața unei instanțe a unui alt stat membru — Instrucție judiciară în curs — Articolul 30 — Data la care se consideră că o instanță este sesizată”

În cauza C-523/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland, Țările de Jos), prin decizia din 12 noiembrie 2014, primită de Curte la 20 noiembrie 2014, în procedura

Aannemingsbedrijf Aertssen NV,

Aertssen Terrassements SA

împotriva

VS Machineverhuur BV,

Van Sommeren Bestrating BV,

Jos van Sommeren,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič, președintele Camerei a doua, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, doamna C. Toader (raportor) și domnii J.-C. Bonichot, E. Jarašiūnas și C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru VS Machineverhuur BV, Van Sommeren Bestrating BV și domnul van Sommeren, de R. van Seumeren, advocaat;

* Limba de procedură: neerlandeza.

— pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin și de G. Wils, în calitate de agenți;
având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 1, 27 și 30 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Aannemingsbedrijf Aertssen NV și Aertssen Terrasements SA, societăți de drept belgian (denumite în continuare, împreună, „societățile Aertssen”), pe de o parte, și VSB Machineverhuur BV și Van Sommeren Bestrating BV, societăți de drept olandez, precum și domnul van Sommeren (denumiți în continuare, împreună, „VSB și alții”), pe de altă parte, în legătură cu un comportament fraudulos reproșat părților, VSB și alții.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentul (15) al Regulamentului nr. 44/2001 are următorul cuprins:

„În interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea în două state membre a unor hotărâri ireconciliabile. Trebuie să fie prevăzut un mecanism clar și eficace de rezolvare a cazurilor de litispendență și de conexitate, precum și de înlăturare a problemelor care decurg în urma divergențelor interne referitoare la determinarea datei la care se consideră că o cauză este pendentă. În sensul prezentului regulament, este necesar ca data în cauză să fie definită în mod independent.”

- 4 Capitolul I din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare”, nu cuprinde decât articolul 1, al cărui alineat (1) prevede:

„Prezentul regulament se aplică în materie civilă și comercială indiferent de natura instanței. El nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă.”

- 5 Regulamentul menționat prevede la articolul 5, care este inclus în secțiunea 2 din capitolul II, intitulată „Competențe speciale”:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

[...]

4. în cazul unei acțiuni civile în despăgubiri sau în restituire născută în temeiul săvârșirii unei infracțiuni, în fața instanței sesizate cu privire la acțiunea publică, în măsura în care, conform legislației interne, instanța în cauză este competentă numai în materia acțiunii civile [a se citi «competență să se pronunțe cu privire la o acțiune civilă»];

[...]”

- 6 Regulamentul nr. 44/2001 cuprinde, în secțiunea 9 din capitolul II, intitulată „Litispendență și conexitate”, articolele 27-30. Articolul 27 din acest regulament are următorul cuprins:

„(1) În cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate.

(2) Dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată ulterior își declină competența în favoarea acesteia.”

- 7 Potrivit articolului 28 din regulamentul menționat:

„(1) În cazul în care acțiuni conexe sunt pendinte înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior poate suspenda judecata.

(2) Dacă aceste acțiuni sunt pendinte în primă instanță, instanța sesizată ulterior poate, la cererea uneia dintre părți, să-și decline competența, dacă prima instanță sesizată are competență în acțiunea în cauză și dacă legislația internă permite conexarea acestor acțiuni.

(3) În înțelesul prezentului articol, sunt considerate conexe acele acțiuni care sunt atât de strâns legate între ele încât este oportună instrumentarea și judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor.”

- 8 Articolul 30 din același regulament prevede:

„În înțelesul prezentei secțiuni, se consideră că o instanță este sesizată:

1. la data la care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a fost depus în instanță, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului sau
2. dacă actul trebuie să fie notificat sau comunicat înainte de a fi depus în instanță, la data la care acesta este primit de autoritatea responsabilă de notificarea sau comunicarea acestuia, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie depus în instanță.”

Dreptul olandez

- 9 Articolul 700 din Codul de procedură civilă (Wetboek van burgerlijke rechtsvordering) prevede:

„1. Sechestrul asigurător necesită încuviințarea de către judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii al instanței în raza căreia se află unul sau mai multe dintre bunurile în cauză sau, în cazul în care sechestrul nu privește bunuri, în raza căreia are domiciliul debitorul sau orice persoană împotriva căreia este îndreptat sechestrul.

2. Încuviințarea se solicită printr-o cerere în care se menționează natura sechestrului care trebuie înființat și a dreptului invocat de reclamant, precum și, în cazul în care acest drept este o creanță pecuniară, cuantumul acesteia sau, dacă acesta nu este încă stabilit, cuantumul său maxim, sub rezerva respectării cerințelor speciale stabilite de lege pentru un sechestr de tipul celui în cauză. Judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii se pronunță după o examinare sumară. [...]

3. În afară de cazul în care a fost formulată o acțiune principală la data încuviințării, aceasta din urmă este acordată cu condiția ca acțiunea să fie introdusă într-un termen care trebuie stabilit în acest scop de judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii, dar de cel puțin opt zile de la sechestrul.

Judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii poate prelungi acest termen dacă autorul sesizării formulează o cerere în acest sens înainte de expirarea termenului menționat. [...] Depășirea termenului acordat pentru introducerea unei acțiuni principale determină anularea sechestrului.

[...]"

Dreptul belgian

- 10 Codul de procedură penală (Code d'instruction criminelle) cuprinde, în cartea I, intitulată „Poliția judiciară și ofițerii de poliție care o exercită”, capitolul VI, intitulat „Judecătorii de instrucție”. În cadrul acestui capitol VI, articolul 63 din acest cod prevede:

„Orice persoană care pretinde că este prejudiciată printr-o infracțiune va putea să facă o plângere și să se constituie ca parte civilă în fața judecătorului de instrucție competent.

Orice persoană vătămată care se constituie parte civilă poate fi ascultată, la cerere, cel puțin o dată, de către judecătorul de instrucție căruia i s-a încredințat cauza.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 11 La 26 martie 2013, în temeiul articolului 63 din Codul de procedură penală, societățile Aertssen au depus la judecătorul de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen, Belgia) o plângere cu constituire de parte civilă împotriva lui Nicolaas Kraaijeveld, a VSB Groep BV, societate de drept olandez, și a filialelor sale Van Sommeren Bestrating BV și VSB Machineverhuur BV, precum și împotriva Van Sommeren Bestrating BV, a domnului van Sommeren și a X, această din urmă literă desemnând toate persoanele care, în cursul instrucției, ar rezulta că au participat la infracțiuni precum cele cu privire la care instanța a fost sesizată prin plângere.
- 12 Plângerea respectivă privea acuzații de fraudă. Societățile Aertssen menționau în aceasta că evaluau, cu titlu provizoriu, prejudiciul suferit la o sumă de aproximativ 200 000 de euro.
- 13 La 26 aprilie 2013, societățile Aertssen au sesizat voorzieningenrechter te Arnhem (judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii din Arnhem, Țările de Jos), în temeiul articolului 700 din Codul de procedură civilă, cu o cerere de încuviințare a înființării unui sechestr asigurător împotriva părților, VSB și alții. Încuviințarea respectivă a fost acordată în aceeași zi, iar societățile Aertssen au obținut înființarea sechestrului la 1 mai 2013.
- 14 În urma unei cereri formulate de VSB și alții, voorzieningenrechter te Arnhem (judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii din Arnhem) a dispus, prin hotărârea din 18 iulie 2013, ridicarea sechestrelor instituite. În această hotărâre, s-a considerat că o plângere cu constituire de parte civilă nu putea fi echivalată cu o acțiune principală, în sensul articolului 700 alineatul 3 din Codul de procedură civilă.
- 15 La 19 iulie 2013, societățile Aertssen au solicitat din nou voorzieningenrechter te Arnhem (judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii din Arnhem) să le încuviințeze înființarea unui sechestr asigurător împotriva părților, VSB și alții. Această instanță a admis cererea menționată la 25 iulie 2013, condiționând totodată încuviințarea de introducerea unei cereri principale în 30 de zile de la sechestr.

- 16 Societățile Aertssen au obținut înființarea unui nou sechestru asigurator la 29 iulie 2013. Pentru a respecta condiția impusă de instanța menționată, societățile Aertssen au formulat în fața Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland) o acțiune pe fond în care solicită ca VSB și alții să fie considerați răspunzători pentru prejudiciul pe care ele pretind că l-au suferit ca urmare a fraudei pe care ar fi săvârșit-o aceștia și să fie obligați, cu titlu provizoriu, până la stabilirea definitivă a cuantumului respectivului prejudiciu, la plata unei sume de 200 000 de euro.
- 17 Societățile Aertssen solicită totuși Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland), cu titlu principal, să se declare incompetent și să constate că plângerea cu constituire de parte civilă, pendinte în Belgia, echivalează cu o acțiune principală în sensul articolului 700 alineatul 3 din Codul de procedură civilă. În această privință, societățile Aertssen susțin, invocând articolul 27 alineatul (2) din Regulamentul nr. 44/2001, că această instanță este incompetentă, cu excepția situației în care competența instanței belgiene sesizate cu plângerea cu constituire de parte civilă face obiectul unei contestații, caz în care instanța de trimitere trebuie să suspende din oficiu judecarea cauzei în temeiul alineatului (1) al acestui articol 27.
- 18 În subsidiar, acestea solicită ca Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland) să suspende judecarea cauzei, în temeiul articolului 28 din acest regulament, pentru motivul că cauza principală este conexă cu cea pendinte în Belgia ca urmare a plângerii cu constituire de parte civilă.
- 19 Cu titlu încă mai subsidiar, societățile Aertssen solicită ca această instanță să suspende imediat judecarea cauzei până când judecătorul de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen) va decide să trimită cauza în fața tribunal correctionnel (Tribunalul Corecțional) sau să dispună clasarea acesteia.
- 20 VSB și alții susțin că plângerea cu constituire de parte civilă depusă de societățile Aertssen are, în esență, o natură penală. Ei deduc din aceasta că respectiva cauză principală nu intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 44/2001. Aceștia adaugă că plângerea menționată și cererea introdusă în fața Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland) nu au același obiect și nici aceeași cauză.
- 21 Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland) consideră, pe de o parte, că ar rezulta dintr-o jurisprudență constantă a Curții că domeniul de aplicare al regulamentului menționat este delimitat, în esență, în funcție de elementele care caracterizează natura raporturilor juridice dintre părțile din litigiu sau obiectul acestuia. Întrucât societățile Aertssen urmăresc să obțină repararea prejudiciului pe care susțin că l-au suferit ca urmare a actelor ilicite pe care le impută părților, VSB și alții, diferendul lor ar trebui calificat ca fiind o „cauză civilă sau comercială”, în sensul articolului 1 din același regulament. Prin urmare, Regulamentul nr. 44/2001 ar fi aplicabil unei cauze precum cea cu care este sesizat judecătorul de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen), chiar dacă această cauză este examinată în cadrul unei proceduri care are în principal o natură penală.
- 22 Pe de altă parte, plângerea cu constituire de parte civilă nu ar avea ca obiect numai deschiderea unei instrucții penale, ci ar urmări și ca, în cadrul urmăririi penale, să fie acordată o despăgubire autorului plângerii. Obiectul procedurilor în curs în fața judecătorului de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen) și în fața Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland) ar fi asemănător. În această privință, cele două proceduri ar privi, referitor la faptele avute în vedere, acte al căror caracter fraudulos este invocat, iar aceste acte, potrivit societăților Aertssen, ar constitui, în raport cu normele de drept, nu numai infracțiuni, dar și delikte civile. Pe de altă parte, plângerea depusă în Belgia ar fi îndreptată împotriva părților citate în fața instanței de trimitere.

- 23 Prin urmare, ar trebui să se stabilească dacă plângerea cu constituire de parte civilă depusă în fața judecătorului de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen) trebuie, ținând seama de faptul că instrucția prealabilă nu este încă terminată, să fie considerată o cerere formulată în fața unei instanțe în sensul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 și, în caz afirmativ, în ce moment se consideră că această instanță a fost sesizată în sensul articolului 30 din acest regulament.
- 24 În aceste condiții, Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Având în vedere modul de formulare și stadiul procedurii, plângerea cu constituire de parte civilă introdusă de societățile Aertssen, astfel cum este prevăzută la articolul 63 și următoarele din Codul de procedură penală belgian, intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 44/2001?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- 2) Articolul 27 alineatul (1) din acest regulament trebuie interpretat în sensul că o cerere este formulată, în sensul acestei dispoziții, în fața unei instanțe străine (în speță o instanță belgiană) și atunci când o plângere cu constituire de parte civilă a fost introdusă în fața judecătorului de instrucție belgian, iar instrucția prealabilă nu este încă terminată?
- 3) În cazul unui răspuns afirmativ, în ce moment se consideră că cererea care rezultă din introducerea unei plângeri cu constituire de parte civilă a fost formulată în fața unei instanțe și/sau în ce moment trebuie să se considere că aceasta a fost sesizată cu o astfel de cerere în vederea aplicării articolului 27 alineatul (1) și a articolului 30 din regulamentul menționat?
- 4) În cazul unui răspuns negativ, articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că introducerea unei plângeri cu constituire de parte civilă poate avea drept consecință faptul că o cerere va fi ulterior pendinte în fața unei instanțe belgiene în scopul aplicării acestei prevederi?
- 5) În cazul în care răspunsul la întrebarea precedentă este afirmativ, în ce moment se consideră că a fost formulată o cerere și/sau în ce moment se consideră că instanța a fost sesizată cu o astfel de cerere în scopul aplicării articolului 27 alineatul (1) și, respectiv, a articolului 30 din Regulamentul nr. 44/2001?
- 6) Presupunând că a fost introdusă o plângere cu constituire de parte civilă, iar, la data introducerii acestei plângeri, o cerere precum cea vizată la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 nu este încă pendinte prin acest fapt, dar poate deveni ulterior, în cursul soluționării plângerii introduse, și aceasta cu efect retroactiv până la data introducerii plângerii, articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 are ca efect faptul că instanța în fața căreia o cerere formulată o cerere după introducerea plângerii cu constituire de parte civilă în fața instanței belgiene trebuie să suspende judecarea cauzei până când va fi soluționată problema dacă o cerere precum cea vizată la articolul 27 alineatul (1) din regulamentul menționat a fost formulată în fața instanței belgiene?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 25 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că o plângere cu constituire de parte civilă depusă la o instanță de instrucție intră în domeniul de aplicare al acestui regulament în măsura în care are ca obiect repararea pecuniară a prejudiciului invocat de autorul plângerii.
- 26 Trebuie amintit de la bun început că, potrivit articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, acesta se aplică „în materie civilă și comercială indiferent de natura instanței”.
- 27 Astfel, potrivit acestei dispoziții, deciziile pronunțate în materie civilă de o instanță penală intră în domeniul de aplicare al regulamentului amintit (a se vedea în acest sens Hotărârea Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, punctul 30 și jurisprudența citată).
- 28 Pe de altă parte, reiese din articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 că numai anumite materii expres indicate de acest regulament sunt excluse din sfera noțiunii de materie civilă și comercială (a se vedea în acest sens Hotărârea Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, punctul 38).
- 29 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a asigura, în măsura posibilului, egalitatea și uniformitatea drepturilor și a obligațiilor care decurg din regulamentul menționat pentru statele membre și pentru persoanele interesate, noțiunea „materie civilă și comercială” nu trebuie interpretată ca reprezentând o simplă trimitere la dreptul intern al unuia sau al altuia dintre statele în cauză. Noțiunea respectivă trebuie considerată o noțiune autonomă, care trebuie interpretată prin referire, pe de o parte, la obiectivele și la sistemul Regulamentului nr. 44/2001 și, pe de altă parte, la principiile generale care reies din ansamblul sistemelor juridice naționale (Hotărârea Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, punctul 18 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punctul 24 și jurisprudența citată).
- 30 Pentru a stabili dacă o materie intră sau nu intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat, trebuie să se examineze elementele care caracterizează natura raporturilor juridice dintre părțile din litigiu sau obiectul acestuia (Hotărârea flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 31 În această privință, la punctul 19 din Hotărârea Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144), Curtea a considerat că, chiar dacă o acțiune civilă se grefează pe o procedură penală, această acțiune, exercitată în vederea reparării prejudiciului cauzat unui particular ca urmare a unei infracțiuni, își păstrează caracterul civil. Astfel, în sistemele juridice ale statelor contractante, dreptul de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unui comportament considerat reprehensibil din perspectiva dreptului penal este în general recunoscut ca fiind de natură civilă.
- 32 În speță, deși plângerea cu constituire de parte civilă are ca scop să pună în mișcare acțiunea publică și deși instrucția desfășurată de instanța belgiană sesizată are un caracter penal, aceasta are totuși ca obiect și soluționarea unui litigiu între persoane private cu privire la despăgubirea prejudiciului pe care una dintre aceste persoane consideră că l-a suferit ca urmare a unor comportamente frauduloase ale celorlalți. În consecință, raportul juridic dintre părți în discuție în litigiul principal trebuie calificat drept „raport juridic de drept privat” și, prin urmare, intră în sfera „noțiunii de materie civilă și comercială”, în sensul Regulamentului nr. 44/2001 (a se vedea prin analogie Hotărârea Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, punctul 41).

- 33 De altfel, sistemul general al acestui regulament nu impune ca soluționarea unei cereri accesorii să depindă în mod necesar de soluționarea unei cereri principale (a se vedea prin analogie Hotărârea Cavel, 120/79, EU:C:1980:70, punctele 7-9).
- 34 În special, articolul 5 punctul 4 din Regulamentul nr. 44/2001 conferă unei instanțe penale, ale cărei decizii sunt excluse în mod vădit din domeniul de aplicare al acestui regulament, competența de a judeca acțiunea civilă accesorie acțiunii publice, cu consecința că decizia pronunțată asupra acțiunii civile intră în domeniul de aplicare al acestui regulament. Rezultă din dispoziția menționată că intră în domeniul de aplicare al regulamentului amintit o cerere de despăgubiri accesorie acțiunii publice care, având o natură penală, este exclusă din acesta.
- 35 În consecință, deși o cerere de despăgubiri introdusă în fața unei instanțe penale este accesorie acțiunii publice, o astfel de cerere ține de „materia civilă și comercială” în sensul articolului 1 alineatul (1) din regulamentul menționat.
- 36 Din ansamblul considerațiilor precedente rezultă că articolul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că o plângere cu constituire de parte civilă depusă la o instanță de instrucție intră în domeniul de aplicare al acestui regulament în măsura în care are ca obiect repararea pecuniară a prejudiciului invocat de autorul plângerii.

Cu privire la a doua întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că o cerere este introdusă, în sensul acestei dispoziții, atunci când o plângere cu constituire de parte civilă a fost depusă la o instanță de instrucție, deși instrucția cauzei în discuție nu este încă terminată.
- 38 Trebuie amintit că, pentru a stabili o situație de litispendență, noțiunile utilizate la articolul 27 din regulamentul menționat trebuie interpretate în mod autonom, prin referire la sistemul și la obiectivele aceluiasi regulament (Hotărârea Cartier parfums-lunettes și Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 39 Unul dintre obiectivele Regulamentului nr. 44/2001, astfel cum reiese din considerentul (15), este să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea unor hotărâri ireconciliabile atunci când mai multe instanțe sunt competente să se pronunțe cu privire la același litigiu. Acesta este scopul în care legiuitorul Uniunii Europene a intenționat să instituie un mecanism clar și eficace de rezolvare a cazurilor de litispendență. Reiese de aici că, pentru a atinge obiectivele amintite, articolul 27 din regulamentul menționat trebuie să facă obiectul unei interpretări largi (a se vedea în acest sens Hotărârea Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, punctul 32 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Cartier parfums-lunettes și Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punctul 40).
- 40 Potrivit respectivului articol 27, acesta se aplică în cazul în care părțile din două litigii pendinte înaintea unor instanțe din state membre diferite sunt aceleași, iar cererile au același obiect și aceeași cauză, dispoziția menționată nestabilind nicio condiție suplimentară (a se vedea în acest sens Hotărârea Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, punctul 14).
- 41 În ceea ce privește, în primul rând, identitatea de părți în sensul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, rezultă din Hotărârile Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144, punctul 19) și Cavel (120/79, EU:C:1980:70, punctele 7-9) că dreptul de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unui comportament care face obiectul unei urmăriri penale își păstrează natura sa civilă în măsura în care sistemul general al acestui regulament nu impune ca soluționarea unei cereri accesorii să depindă în

mod necesar de soluționarea unei cereri principale. Identitatea acestora trebuie înțeleasă independent de poziția uneia sau a celeilalte părți în cele două proceduri (Hotărârea Tatry, C-406/92, EU:C:1994:400, punctul 31 și jurisprudența citată).

- 42 În speță, împrejurarea că exercitarea acțiunii publice nu intră în competența părților din acțiunea civilă nu este de natură să modifice identitatea acestora cu reclamanții și pârâții din acțiunea introdusă în fața instanței de trimitere, în măsura în care aceștia sunt de asemenea avuți în vedere în plângerea cu constituire de parte civilă cu care este sesizat judecătorul de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen).
- 43 În ceea ce privește, în al doilea rând, cauza în sensul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, aceasta cuprinde faptele și norma juridică invocate ca temei al cererii (a se vedea în acest sens Hotărârea Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, punctul 38 și jurisprudența citată).
- 44 În speță, în cele două acțiuni paralele, este cert că societățile Aertssen consideră că au suferit un prejudiciu ca urmare a unor acte frauduloase. În aceste condiții, nu se poate exclude că respectivele acțiuni au aceeași cauză, aspect a cărui verificare intră însă în sarcina instanței de trimitere, pe baza unei analize a tuturor faptelor și normelor juridice invocate.
- 45 În ceea ce privește, în al treilea rând, obiectul în sensul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, Curtea a precizat că acesta constă în scopul cererii (a se vedea în acest sens Hotărârea Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, punctul 25 și jurisprudența citată). Această din urmă noțiune nu poate fi restrânsă la identitatea formală a cererilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, punctul 17) și este interpretată în sens larg [a se vedea în acest sens Hotărârea Nipponkoa Insurance Co. (Europe), C-452/12, EU:C:2013:858, punctul 42 și jurisprudența citată].
- 46 În speță, este cert că societățile Aertssen solicită să fie despăgubite pentru prejudiciul suferit, estimat în mod provizoriu la un quantum de aproximativ 200 000 de euro.
- 47 În consecință, sub rezerva unei verificări de către instanța de trimitere, rezultă că sunt reunite toate criteriile enumerate la punctul 40 din prezenta hotărâre.
- 48 Pe de altă parte, trebuie amintit, mai întâi, că mecanismul de rezolvare a cazurilor de litispendență instituit de Regulamentul nr. 44/2001 are un caracter obiectiv și automat (a se vedea prin analogie Hotărârea Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, punctul 30) și se întemeiază pe ordinea cronologică în care au fost sesizate instanțele respective (a se vedea în acest sens Hotărârea Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, punctul 52 și jurisprudența citată, precum și, prin analogie, Hotărârea A, C-489/14, EU:C:2015:654, punctul 30).
- 49 În continuare, este necesar să se arate că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, întrucât nu cuprinde nicio excepție, are în vedere toate cererile care intră în domeniul de aplicare al acestui regulament. După cum a constatat Curtea la punctul 36 din prezenta hotărâre, o plângere cu constituire de parte civilă depusă la o instanță de instrucție intră în acest domeniu de aplicare.
- 50 În sfârșit, după cum s-a amintit la punctul 39 din prezenta hotărâre, ținând seama de obiectivul urmărit, care este reducerea la minimum a posibilității apariției procedurilor concurente și a unor hotărâri ireconciliabile, articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să facă obiectul unei interpretări largi. Or, din moment ce o persoană s-a constituit parte civilă în fața unei instanțe de instrucție, sesizarea oricărei alte instanțe a unui alt stat membru cu privire la aceeași acțiune civilă, și anume o cerere între aceleași părți și având aceeași cauză și același obiect, ar conduce, în cazul în care aplicarea articolului menționat ar fi exclusă, la proceduri concurente și ar determina un risc de pronunțare a unor hotărâri ireconciliabile, ceea ce ar fi contrar acestui obiectiv.

- 51 În această privință, după cum arată Comisia Europeană în observațiile sale scrise, nu are relevanță împrejurarea că subzistă o incertitudine cu privire la rezultatul instrucției. Astfel, o asemenea incertitudine este proprie oricărui tip de cerere pendinte și, prin urmare, există în fiecare caz în care poate surveni o situație de litispendență.
- 52 Având în vedere ansamblul considerațiilor precedente, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că o cerere este introdusă, în sensul acestei dispoziții, atunci când o plângere cu constituire de parte civilă a fost depusă la o instanță de instrucție, deși instrucția cauzei în discuție nu este încă terminată.

Cu privire la a treia întrebare

- 53 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească în ce mod trebuie interpretate articolul 27 alineatul (1) și articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001 pentru a identifica, atunci când o persoană formulează o plângere cu constituire de parte civilă la o instanță de instrucție, data la care se consideră că această instanță este sesizată în sensul dispozițiilor menționate.
- 54 Pe de o parte, trebuie amintit că, potrivit articolului 27 alineatul (1) din acest regulament, în caz de litispendență în fața unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate. Pe de altă parte, articolul 27 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede că, dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată ulterior își declină competența în favoarea acesteia.
- 55 În plus, în măsura în care sunt reunite condițiile de fond enunțate la punctul 40 din prezenta hotărâre, o situație de litispendență există de la momentul în care două instanțe ale unor state membre diferite sunt sesizate în mod definitiv cu cereri în justiție, cu alte cuvinte, înainte ca pârâții să fi putut să își exprime poziția (a se vedea în acest sens Hotărârea Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 56 Regulamentul nr. 44/2001 nu precizează în ce circumstanțe competența primei instanțe sesizate trebuie să fie considerată „stabilită”, în sensul articolului 27 din acest regulament (Hotărârea Cartier parfums-lunettes și Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punctul 31). Cu toate acestea, după cum s-a amintit la punctul 48 din prezenta hotărâre, norma procedurală prevăzută la acest articol se întemeiază pe ordinea cronologică în care au fost sesizate instanțele în cauză.
- 57 Articolul 30 din regulamentul menționat definește în mod uniform și autonom data la care se consideră că o instanță este sesizată în scopul aplicării secțiunii 9 din capitolul II din acest regulament, referitoare la litispendență. Potrivit acestui articol, sesizarea are loc fie la data la care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a fost depus în instanță, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului, fie, dacă actul trebuie să fie notificat sau comunicat înainte de a fi depus în instanță, la data la care acesta este primit de autoritatea responsabilă de notificarea sau de comunicarea acestuia, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie depus în instanță. Așadar, sunt avute în vedere două moduri de sesizare a instanțelor naționale, prin depunerea actului de sesizare la instanță sau pe calea notificării sau a comunicării acestui act.
- 58 În consecință, trebuie ca instanța de trimitere să examineze, în speță, dacă, la introducerea plângerii lor cu constituire de parte civilă, societățile Aertssen erau supuse, în temeiul dreptului național aplicabil, unei obligații de notificare sau de comunicare prealabilă a acestei plângeri.
- 59 În lipsa unei astfel de obligații de notificare sau de comunicare prealabilă, ar trebui să se concluzioneze că instanța de instrucție de pe lângă rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Tribunalul de Primă Instanță din Antwerpen) a fost sesizată la data depunerii la această instanță a respectivei plângeri cu

constituire de parte civilă, cu condiția însă ca societățile Aertssen să fi întreprins măsurile care, tot în temeiul dreptului național aplicabil, erau necesare pentru ca actul depus să fie notificat sau comunicat ulterior părților. Din decizia de trimitere reiese astfel că societățile Aertssen au depus plângerea lor cu constituire de parte civilă împotriva unor părți a căror identitate este cunoscută, și anume persoanele menționate la punctul 11 din prezenta hotărâre.

- 60 Rezultă din ansamblul considerațiilor precedente că este necesar să se răspundă la a treia întrebare că articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că, atunci când o persoană formulează o plângere cu constituire de parte civilă la o instanță de instrucție prin depunerea unui act care nu trebuie, potrivit dreptului național aplicabil, să fie notificat sau comunicat înaintea acestei depuneri, data care trebuie reținută pentru a se considera că această instanță este sesizată este cea la care plângerea respectivă a fost depusă.

Cu privire la a patra-a șasea întrebare

- 61 Întrucât a patra întrebare a fost adresată în ipoteza în care s-ar da un răspuns negativ la a doua întrebare, iar aceasta a primit un răspuns afirmativ, nu mai este necesar să se răspundă la a patra întrebare. Având în vedere răspunsurile date la prima, la a doua și la a treia întrebare, nu este necesar să se răspundă nici la a cincea și la a șasea întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 62 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) **Articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că o plângere cu constituire de parte civilă depusă la o instanță de instrucție intră în domeniul de aplicare al acestui regulament în măsura în care are ca obiect repararea pecuniară a prejudiciului invocat de autorul plângerii.**
- 2) **Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că o cerere este introdusă, în sensul acestei dispoziții, atunci când o plângere cu constituire de parte civilă a fost depusă la o instanță de instrucție, deși instrucția cauzei în discuție nu este încă terminată.**
- 3) **Articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că, atunci când o persoană formulează o plângere cu constituire de parte civilă la o instanță de instrucție prin depunerea unui act care nu trebuie, potrivit dreptului național aplicabil, să fie notificat sau comunicat înaintea acestei depuneri, data care trebuie reținută pentru a se considera că această instanță este sesizată este cea la care plângerea respectivă a fost depusă.**

Semnături